

UPUTA O POJEDNOSTAVLJENJU PONTIFIKALNIH OBREDA I OZNAKA

Pontifikalne se obrede kroz protekla stoljeća uvelike cijenilo i stoga im se posvećivala pažljiva briga. Oni nisu samo znakovi časti, koja se u Crkvi iskazuje svetom biskupskom dostojanstvu, nego oni stavljaju vjernicima pred oči i samo otajstvo Crkve.

Iz »Caeremoniale episcoporum« (naprijed: C E) može se vidjeti koliko je Crkva nastojala, pa i u novije vrijeme, da se biskupski obredi vrše što većom točnošću. Stoga su vlašću vrhovnih svećenika u njemu sakupljene odredbe potrebne za odvijanje pontifikalnih službi.

Ta knjiga sadrži časnu predaju drevnih obreda, kad pod vodstvom biskupa svećenici, đakoni i službenici obavljaju svoju službu uz okupljen i prisutan narod. U njoj se ipak nalaze stvari koje su zastarjele i posve ne odgovaraju našem vremenu.

Kad je stoga započeta liturgijska obnova, kojom se sveti obredi vraćaju plemenitoj jednostavnosti i istinskoj znakovnosti, mnogi su biskupi usrdno tražili, da se također pojednostavne i pontifikalni obredi i pontifikalne oznake.

Budući da se C E ne može u svemu ispraviti prije konačne obnove misnog reda, časoslova i liturgijske godine, ipak se, dobro promislivši, smatralo uputnim da se već sada odrede neke promjene kojima će pontifikalni obredi, sačuvavši svoje dostojanstvo, zasjati i jednostavnošću. Stoga se nalaze, da se slijedeće odmah izmijeni ili obnovi.

I. SVEĆENICI I SLUŽBENICI UZ BISKUPA U SLUŽBI

a) Svećenici i službenici kod koncelebrirane mise

1. Da se jasnije pokaže ono najvažnije očitovanje Crkve, koje se posve izražava Euharistijom kad obredu predstoji biskup, okružen svojim svećenicima i službenicima, i u kojem narod djelatno uzima učešća, najvećma dolikuje

da sada, nakon što je obnovljena koncelebracija, uz biskupa koji vrši službu budu, prema časnoj crkvenoj predaji, i svećenici koji s njim koncelebriraju.

Kako bi se pak pružila veća mogućnost da i dostojanstveniji svećenici misu koncelebriraju s biskupom:

- a) neka jedan od koncelebranata vrši službu presbitera asistensa;
- b) ako nema đakona, neka dvojica od koncelebranata budu mjesto đakona asistenata.

b) Presbiter i đakoni asistenti

2. Zadaća je presbitera asistensa da stoji uz biskupa kad taj nešto čita, ali pred biskupom izvan oltara knjigu drži službenik.

3. Biskupu na katedri asistiraju po običaju dostojanstveniji svećenici. Dozvoljava se ipak đakonu mise, a u slučaju potrebe, đakonu i podđakonu mise, da asistiraju biskupu na katedri i da vrše službu đakona asistenata.

c) Đakoni i podđakoni

4. Da se u slavljenju Euharistije, kojemu predsjedava biskup, jasno očituju stvarni redovi i službe, ne dolikuje da se pravi đakoni i podđakoni, ako ih ima, isključe od službe đakona i podđakona oltara.

5. Nema zapreke da i više đakona, ako ih ima, služe odjeveni u svoja ruha i između sebe podijele razne službe.

6. Pristoji se da biskupu, kad misi bez pjevanja, asistira barem jeda đakon koji će — odjeven amiktom, albom, pasom i stolom — čitati evanđelje i služiti mu kod oltara.

7. U misi krizme na Veliki četvrtak, ako nema svih đakona i podđakona koliko ih traže rubrike, može asistirati i manji broj. Ako se ne može ni to postići, neka sveta ulja nose neki svećenici koncelebranti.

d) Kanonici u koru

8. Kod biskupskog pontifikala neka kanonici uvijek nose svoju kornu odjeću.

e) Niži službenici

9. Službenici koji služe biskupu na katedri neka su bez plašta.

II. BISKUPSKA STOLICA ILI KATEDRA

10. Biskupska se stolica zove časnim iz predaje imenom »katedra«.

11. Neka se nad katedrom više ne stavlja baldakin, ali neka se brižno čuvaju dragocjeni radovi iz prošlih stoljeća. Stoga neka se postojeći baldakini ne uklone prije nego se sasluša Komisija za liturgiju i za crkvenu umjetnost.

12. Prema ustrojstvu svake pojedine crkve neka se broj stepenica do katedre upriliči tako da svi vjernici mogu dobro vidjeti biskupa, i da bude jasno kako dosita on stoji na čelu čitave zajednice vjernika.

13. Biskupska katedra neka uvijek bude samo jedna. Na njoj neka sjedi biskup koji služi ili pontifikalno vodi obred. Ako je možda prisutan neki drugi biskup ili prelat, neka mu se pripravi stolica na zgodnu mjestu, ali ne na način katedre.

III. JEDNOSTAVNIJA UPORABA NEKIH PONTIFIKALNIH RUHA I OZNAKA

14. Kad biskup prema rubnikama uzima albu, nije dužan da pod albom zadrži roket.

15. Biskup može po volji upotrebljavati: a) čarape i sandale; b) rukavice, a uz to se dozvoljava, ako mu se sviđa, da uvijek budu bijele boje; c) formale nad kopčom plašta.

16. Neka se ukinu: a) tunika koju je dostad biskup uzimao ispod dalmatike; b) gremiale, ali neka se zadrži drugi gremiale kad je zaista od koristi, npr. kod pomaza-

nja; c) svijeća koja se biskupu nosila uz knjigu za čitanje, osim kad je stvarno potrebna; d) jastuk kad ima usput pokleknuti.

17. Prema staroj predaji neka biskup nosi dalmatiku kad vrši svečanu službu. K tome u tihoj misi: kod posvećenja biskupa, kod dijeljenja redova, kod bogoslova opata ili opatice, kod bogoslova i posvećenja djevica, kod posvete crkve i oltara. Iz pametna ipak razloga smije i ne uzeti dalmatike ispod misnice.

18. U svakom se liturgijskom činu biskup služi samo jednom mitrom koja će biti jednostavna ili ukrašena, kako već traži obred.

19. Uz pristanak mjesnog biskupa svaki biskup, kad vrši pontifikalni obred, smije upotrebljavati štap.

20. U ophodu se nosi samo jedan križ, da se istakne njegovo veće dostojanstvo i štovanje. Ako je prisutan nadbiskup, onda će to biti nadbiskupski križ koji se nosi na čelu ophoda, s likom Raspetoga sprijeda. Križ koji se u ophodu nosi pohvalno se stavlja uz oltar, da služi kao oltarni križ, inače se spremi.

IV. NEKE PROMJENE I DOKINUĆA U BISKUPSKIM OBREDIMA

a) Oblačenje i svlačenje ruha

21. Za neki liturgijski čin biskup uzima ili svlači sveta ruka u sekretariju, a ako ga nema, u sakristiji. To može također i na katedri ili, ako je zgodno, pred oltarom, ali neka se ruha i oznake ne stavljaju na oltar.

22. Kad biskup prije mise u sekretariju predvodi čas oficija, koji odgovara dobi dana, misnicu oblači na početku toga časa.

b) Knjiga evanđelja

23. Prikladno je da se evanđelistar luči od epistolara. Evanđelistar na početku mise nosi podđakon, a nakon što biskup koji služi poljubi oltar i knjigu, evanđelistar se od-

nese i ostavi nasred oltara. Uzima ga đakon nakon što izmoli »Očisti srce moje« i pita u biskupa blagoslov da pjeva evanđelje.

c) Kako biskup presjeda misnom bogoslužju riječi kad sam ne misi

24. Kada biskup prema t. 13. predsjedava misi koju sam ne služi, kod bogoslužja riječi može obavljati sve što inače po običaju spada na misnika.

d) Što se ima dokinuti

25. Svi biskupa pozdravljaju naklonom, a ne više poklekom. Isto tako pred njim službenici u svojoj službi stoje, osim ako potreba traži drukčije.

26. Kod pranja ruku u liturgijskim činima biskupu ne poslužuju osobne sluge nego akoliti ili klerici.

27. Ukidaju se svi propisi koji u C E govore o krugu što se ima praviti ispred biskupa, kao i o nekim dijelovima koji imaju dva po dva izgovarati.

28. Neka se smatra dokinutim običaj, da se prije kuša kruh, vino i voda, što je propisivao C E.

29. Ako biskup predsjedava nekom kanonskom času prije mise, onda ispušta misne pripravnne molitve koje je C E određivao za vrijeme moljenja časa.

30. Kad biskup predsjedava misi ali sam ne misi, na prikazanju ne blagosliva on vodu koja se ima uliti u kalež nego misnik.

31. Dozvoljeno je da biskup ne upotrebljava mitru i štap, kad u kratkom razmaku vremena ide s jednog mjesta na drugo.

32. Ako je već nema na glavi, biskup ne uzima mitru, dok umiva ruke ili ga incensiraju.

e) Biskupski blagoslov

33. Ukida se blagoslov poslije homilije kako ga ima C. E.

34. Kad biskup, prema odredbama prava, daje papinski blagoslov, onda taj blagoslov nadomješta običan blagoslov na kraju mise.

35. Nadbiskupu se, kad daje blagoslov, ne donosi križ.

36. Biskup uzima štap prije nego započne obrazac blagoslova, da ga ne prekida. U tom slučaju ne podiže i ne širi ruke kako je propisano u t. 87. Obreda mise. Uz to nadbiskup uzima mitru prije samog blagoslova.

37. Odlazeći nakon blagoslova s mitrom i štapom biskup pozdravi oltar. Ako ima pravo na palij, ne skida ga pred oltarom nego u sekretariju.

V. PRELATI NE BISKUPI, OSTALI KLERICI I NEKI LITURGIJSKI ČINI

38. Sve što ova Uputa govori o pojednostavljenju nekih pontifikalnih svetih ruha, oznaka i obreda, kao i o stvarima koje se imaju dokinuti ili izmijeniti, vrijedi na odgovarajući način i za prelate i klerike koji nisu urešeni biskupskim dostojanstvom, ali koji se po pravu ili po povlastici služe nekim pontifikalnim oznakama.

39. Što je gore dokinuto ili izmijenjeno vrijedi i za sve liturgijske čine koje obavljaju drugi klerici.

Uvu je Uputu pripremio Sv. zbor obreda i Vijeće za provedbu Uredbe o sv. bogoslužju, a vrhovni ju je svećenik papa Pavao VI dobrohotno odobrio 10. lipnja 1968, svojom vlašću potvrdio i naredio da se objavi, a ujedno odredio da stupi na snagu 8. rujna 1968, na blagdan rođenja Bl. Dj. Marije.

U Rimu, 21. lipnja 1968.

prefekt SZO i predsjednik »Vijeća«
BENNO kard. GUT